

ذخیره‌گاه زیستکره توران

تاریخ اعلام: ۱۹۷۶

مساحت: ۱۴۴۱۵۲۳ هکتار

موقعیت: ذخیره‌گاه زیست‌کره توران در جنوب شهرستان شاهرود و ۲۸ کیلومتری جنوب شرقی شهر بیارجمند در حد فاصل سه سلسله کوه به نام شترکوه در غرب و قلعه بالا در شمال و کوه پیغمبر در جنوب شرقی، در مختصات جغرافیایی بین ۵۵° الی ۵۷° طول شرقی و ۳۵° الی ۲۷° و ۳۶° عرض شمالی قرار گرفته است.

فعالیت‌های انسانی: دامداری (۲۰۹ آغل گوسفند)، کشاورزی، گیاهان دارویی مدیریت اکوتوریسم. تعداد ۴ پاسگاه محیط‌بانی در سطح ذخیره‌گاه که سر محیط‌بانی دلبر، محل تمرکز بازدیدکنندگان از طبیعت زیبای کویری و گونه‌های مهم منطقه می‌باشد. فعالیت‌های آموزش، تعلیم و پرورش محیط بانان، دانشجویان و دانش‌آموزان از دیگر فعالیت‌های انسانی درون و حاشیه ذخیره‌گاه می‌باشد.

طبقه‌بندی حفاظتی: از سال ۱۳۵۱ ذخیره‌گاه در سطح ملی در سه طبقه پارک ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده تحت حفاظت سازمان محیط زیست مدیریت می‌شود و پارک ملی آن با مساحت ۱۰۱۰۷۳ هکتار به عنوان هسته مرکزی ذخیره‌گاه زیست‌کره می‌باشد.

خصوصیات اکولوژیکی: منطقه دارای تابستان‌های گرم با حداکثر دمای ۴۲ درجه سانتی‌گراد در ماه تیر و زمستان سرد با حداقل دمای ۱۵ درجه سانتی‌گراد است. این منطقه خشک و بیابانی به طور ویژه ای برای زیست جانوران و گیاهان مناسب و تنوع گونه ای قابل ملاحظه ای در منطقه یافت می‌شود. بیشتر نواحی ذخیره‌گاه حالت استپی با بستر علفی دارد و در مناطق مسکونی ۳۵ روستای حاشیه و داخل ذخیره‌گاه به طور محدودی زمین‌های کشاورزی وجود دارد.

این ذخیره‌گاه، زیستگاه مهمی برای ۴۱ گونه پستاندار، ۱۶۷ گونه پرنده، ۴۲ گونه خزنده و ۲ گونه دوزیست و یک گونه ماهی است و در عین حال رویشگاهی مهم برای ۶۵۴ گونه گیاهی می‌باشد. ذخیره‌گاه محل زیست‌گونه‌های نادر و در معرض خطر انقراض از جمله یوزپلنگ آسیایی و گورخر ایرانی و همچنین حیات پرنده اندمیک ایران به نام زاغ بور است که غالب محققان برای تحقیق در مورد این پرنده به این ذخیره‌گاه مسافرت می‌کنند.

به طور خلاصه مهم‌ترین ویژگی‌های منطقه عبارتند از:

زیستگاه گونه‌های شاخص ملی و بین‌المللی نظیر یوزپلنگ آسیایی، گورخر ایرانی، (تنها فردسم کشور) و هوبره.

زیستگاه پرنده اندمیک زاغ بور.

برخورداری از گونه‌های شاخص نظیر کاراکال و مشاهده پرنده‌گان لاشخوری نظیر دال.

واقع‌شدن در بین اکوتون استپی و بیاباری - کویری.

وجود تعداد ۳۵ حلقه چشمه، ۱۰۰ رشته قنات، ۶۰ حلقه چاه، ۵ رشته مسیل، یک تالاب فصلی (کال شور)

و ۹ تانکر چرخ دار جهت حمل آب.